

**ANALIZA ROTĂȚIEI DATORIILOR CURENTE PENTRU LUAREA DECIZIILOR
ECONOMICE**

ANALYSIS OF CURRENT DEBT TURNOVER IN ECONOMIC DECISION MAKING

Nelea CHIRILOV

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: chirilov.nelea.vladimir@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4979-4633>

Abstract. This article presents the need to improve the analysis of rotation of current debt turnover for economic decision making. Particular attention was paid to the selection of appropriate methodology for calculating the rates of current debt turnover, causal analysis of the duration of rotation of current debt turnover and highlighting possible ways to accelerate the speed of their rotation. For the application of the recommendations, there are some practical aspects illustrated and researched which present the impact of information obtained on optimal and rational economic decisions.

Keywords: rotation speed, number of rotations of current liabilities, rotation duration of current liabilities, economic decisions.

JEL Classifications: M40, M41 M42

Introducere

Actualmente, în condițiile schimbărilor permanente a actelor normativă contabile apare necesitatea perfecționării analizei rotației datoriilor curente. Necesitatea modernizării acestei analize rezultă din importanța informației analitice pentru fundamentarea și adoptarea deciziilor economice atât de proprietarii și managerii entității, cât și de alți utilizatori ai situațiilor financiare ale acesteia.

Importanța analizei rotației datoriilor curente constă în furnizarea de informații utile unei game largi de utilizatori, cum sunt:

- *proprietarii*, care sunt interesați de viteza de rotație a datoriilor curente pentru a adopta hotărâri în cadrul adunărilor generale a proprietarilor privind rambursarea datoriilor curente și menținerea autonomiei financiare a entității;

- *investitorii potențiali*, care nu investesc în entitate până nu dețin informații despre gradul de îndatorare a entității, capacitatea de achitare a datoriilor curente, precum și starea economico-financiară a entității în care investesc;

- *creditorii* – vor analiza nivelul și evoluția vitezei de rotație a datoriilor curente la acordarea creditelor bancare și împrumuturilor pe termen scurt, pentru a aprecia dacă entitatea va fi capabilă să le ramburseze la termenele scadente datoriilor curente și să achite dobânzile;

- *conducerea entității*, care va utiliza informația pentru a promova corect deciziile privind achitarea datoriilor curente și structura optimă a surselor de finanțare etc.

În procesul analizei rotației datoriilor curente, există diverse aspecte analitice, care urmează a fi investigate, ce țin de selectarea adecvată a modalității de calcul a ratelor de rotație a datoriilor curente, analiza cauzală a vitezei de rotație a datoriilor curente și evidențierea căilor posibile de accelerare a vitezei de rotație a datoriilor curente.

Aprecierea modalității de calcul a ratelor de rotație a datoriilor curente

În cadrul analizei ratelor de rotație a datoriilor curente este foarte importantă alegerea corectă a modalității de calcul, deoarece de nivelul acestui indicator depinde corectitudinea adoptării și fundamentării deciziilor economice privind posibilitățile de achitare a datoriilor curente, echilibrul financiar și structura surselor de finanțare.

Trebuie remarcat faptul că, pentru măsurarea vitezei de achitare a datoriilor curente se calculează ratele de rotație a datoriilor curente, și anume: *numărul de rotații a datoriilor curente și durata*

(viteza) de rotație a datoriilor curente. În continuare, în figura 1, facem o prezentare schematică a esenței economice a ratelor de rotație a datoriilor curente.

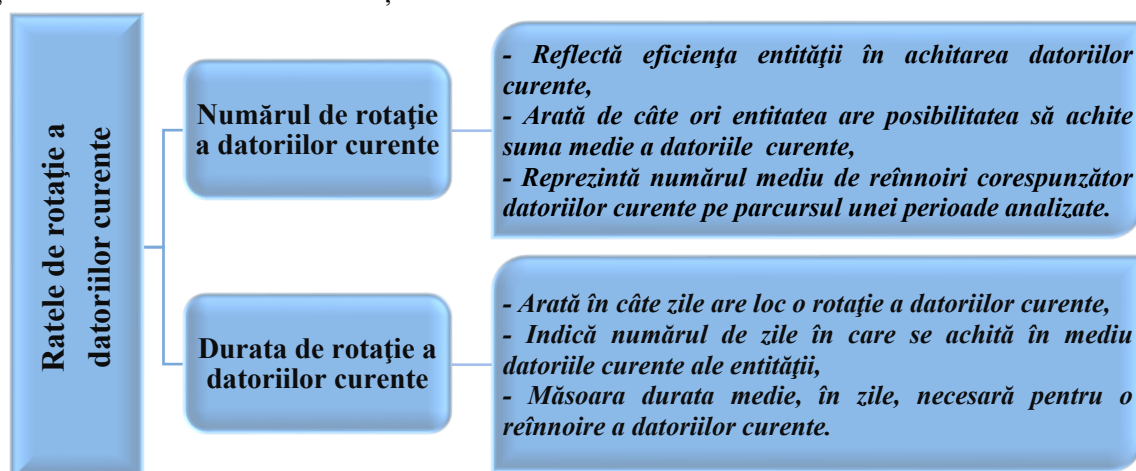

Figura 1. Caracteristica ratelor de rotație a datoriilor curente

Sursa: Elaborat de autor în baza generalizării surselor bibliografice [1], [2], [3], [5], [6], [7]

Mărimea acestor rate este influențată de specificul sectorului de activitate, de maturitatea entității și de calitatea managementului datoriilor. Aprecierea acestor rate se realizează în raport cu media sectorială, concurenții și ca tendință în timp. Relevantă în analiză este comparația cu entități care au același model de afaceri și dimensiuni relativ similare, care nu implică structuri de finanțare diferite semnificativ.

Se pot identifica următoarele situații ale evoluției vitezei de rotație a datoriilor curente, prezentate în figura 2.

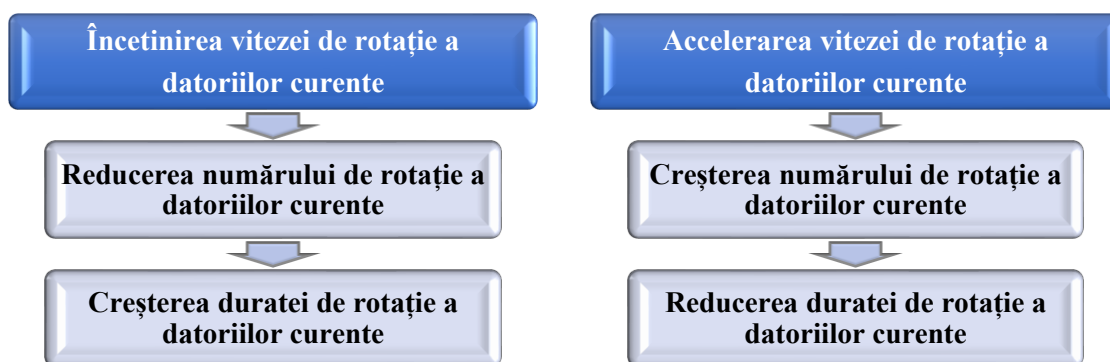

Figura 2. Evoluția vitezei de rotație a datoriilor curente

Sursa: elaborat de autori

O viteză de rotație mai lentă în raport cu așteptările sau o încetinire a acesteia indică probleme în achitarea datoriilor curente. Aceste rate prezintă utilitate în managementul entității, furnizând repere în fundamentarea politicii financiare. Obiectivul managementului datoriilor este de a diminua durata medie de achitare a acestora în vederea diminuării gradului de îndatorare și creșterii nivelului de autofinanțare a entității.

De remarcat faptul că, în literatura de specialitate, modalitatea de calcul al ratelor de rotație a datoriilor curente este tratată în mod diferit. Astfel, examinarea literaturii din domeniul analizei economico-financiare arată că există diverse variante de calcul a ratelor de rotație a datoriilor curente, care pot fi aplicate în practica economică. O sinteză generalizată a variantelor de calcul al ratelor de rotație a datoriilor curente în dependență de diverse baze de calcul este prezentată în tabelul 1.

Tabelul 1. Variante de calcul a ratelor de rotație a datoriilor curente

Denumirea indicatorilor bazei de calcul	Formula de calcul	
	Numărul de rotație a datoriilor curente	Durata de rotație a datoriilor curente
1	2	3
Venituri din vânzări	Venituri din vânzări	$\frac{\text{Numărul de zile calendaristice în perioada analizată} \times \text{Valoarea medie a datoriilor curente}}{\text{Venituri din vânzări}}$
	Valoarea medie a datoriilor curente	
Costul vânzărilor	Costul vânzărilor	$\frac{\text{Numărul de zile calendaristice în perioada analizată} \times \text{Valoarea medie a datoriilor curente}}{\text{Costul vânzărilor}}$
	Valoarea medie a datoriilor curente	
Cheltuielile operaționale cu excepția amortizării activelor imobilizate	Cheltuielile operaționale cu excepția amortizării activelor imobilizate	$\frac{\text{Numărul de zile calendaristice în perioada analizată} \times \text{Valoarea medie a datoriilor curente}}{\text{Cheltuielile operaționale cu excepția amortizării activelor imobilizate}}$
	Valoarea medie a datoriilor curente	
Suma rulajelor debitoare ale conturilor de datorii curente	Suma rulajelor debitoare ale conturilor de datorii curente	$\frac{\text{Numărul de zile calendaristice în perioada analizată} \times \text{Valoarea medie a datoriilor curente}}{\text{Suma rulajelor debitoare ale conturilor de datorii curente}}$
	Valoarea medie a datoriilor curente	

Sursa: Elaborat de autor în baza generalizării surselor bibliografice [1], [2], [3], [5], [6], [7]

Notă: Numărul de zile calendaristice în perioada analizată reflectată perioada de timp în care se analizează rotația (an - 360 zile, semestru - 180 zile, trimestru - 90 zile, lună - 30 zile)

Din cele expuse în tabelul 1, rezultă că fiecare variantă de calcul dispune de putere informațională diferită.

În particular, o aplicabilitate largă în practică o are prima și a doua metodă de calcul al ratelor de rotație a datoriilor curente bazată pe veniturile din vânzări și costul vânzărilor. Prin urmare, aceste variante de calcul sunt cele mai răspândite în practica economică și reprezintă cel mai general mod de analiză a rotației datoriilor curente.

În opinia autorului, *avantajul* variantelor de calcul bazate pe veniturilor din vânzări și costului vânzărilor constă în faptul că permit determinarea unora dintre cele mai stabile corelații pentru entitate - raportul dintre veniturile din vânzări sau costul vânzărilor și valoarea medie a datoriilor curente. Aceste variante de calcul sunt avantajoase deoarece nu necesită calcule dificile și utilizatorii au acces liber la sursele informaționale – bilanțul și situația de profit și pierdere. *Dezavantajul* acestor metode rezidă în faptul că din punct de vedere logic, nu este rațional să fie utilizate veniturile din vânzări și costul vânzărilor la analiza duratei de achitare a datoriilor curente, deoarece rotația datoriilor curente se termină în momentul achitării acestora și nu la obținerea venitului din vânzări sau la calcularea costului vânzărilor.

A treia variantă de calcul are un grad sporit de exactitate, este mai exactă decât cele precedente, deoarece drept bază de calcul sunt luate cheltuielile operaționale cu excepția amortizării activelor imobilizate. După cum se știe, operația de calculare a amortizării activelor imobilizate nu poartă un caracter monetar (nu tine de plata numerarului), de aceea este logic ca aceste cheltuieli să nu fie luate în considerație la analiza rotației datoriilor curente.

Varianta a patra de calcul recomandă analiștii străini, care consideră că ratele de rotație ale datoriilor curente trebuie să fie calculate în baza sumei rulajelor debitoare ale conturilor de datorii curente. *Dezavantajele* acestei variante de apreciere a rotației datoriilor curente constă în faptul că cere aplicarea numeroaselor surse de informații cu caracter intern și o manopera înaltă a lucrărilor pregătitoare. Totodată aceste neajunsuri sunt compensate prin *avantajul* că obiectivitatea aprecierii rotației datoriilor curente este mai înaltă. Trebuie remarcat faptul, că rulajele debitoare a conturilor de datorii curente reprezintă suma algebrică a rulajelor debitoare a conturile din clasa 5 „Datorii curente” care sânt destinate generalizării informației privind existența și modificarea datoriilor curente care cuprind: datoriile financiare, comerciale, calculate și alte datorii curente. Conturile din clasa 5 „Datorii curente” sunt conturi de pasiv și în debitul acestor conturi se înregistrează rambursarea/diminuarea datoriilor curente [4].

Prin urmare, alegerea indicatorului bazei de calcul a ratelor de rotație a datoriilor curente trebuie să se efectueze în funcție de necesitățile și interesele diferiților utilizatori ai rezultatelor analizei. În procesul analizei fiecare utilizator de informații selectează de sine stătător varianta de calcul al rotației datoriilor curente, însă *în vederea unor estimări cât mai exacte, autorul recomandă de a utiliza drept bază de calcul suma rulajelor debitoare ale conturilor de datorii curente.*

În continuare, în tabelul 2, vom prezenta modul de calcul al ratelor de rotație a datoriilor curente după variantele de calcul cercetate mai sus.

Tabelul 2. Analiza comparativă a ratelor de rotației datoriilor curente după diverse variante de calcul în dinamică

Nr. ord.	Indicatori	Anul precedent	Anul curent	Abaterea absolută
A	B	1	2	3=2-1
1	Venituri din vânzări, mii lei	360192	353860	-6332
2	Costul vânzărilor, mii lei	292582	269900	-22682
3	Cheltuieli de distribuire, mii lei	21940	24648	+2708
4	Cheltuieli administrative, mii lei	34958	37420	+2462
5	Alte cheltuieli din activitatea operațională, mii lei	20531	20305	-226
6	Amortizarea activelor imobilizate, mii lei	305830	327337	+21507
7	Cheltuielile operaționale cu excepția amortizării activelor imobilizate, mii lei (rd.2+ rd.3+ rd.4+ rd.5- rd.6)	64181	24936	-39245
8	Suma rulajelor debitoare ale conturilor de datorii curente, mii lei	284178	276683	-7495
9	Valoarea medie a datoriilor curente, mii lei	321436	307978	-13458
10	Numărul de rotații a datoriilor curente, calculat în baza:			
10.1	veniturilor din vânzări, rotații (rd.1÷rd.9)	1,1206	1,1490	+0,0284
10.2	costului vânzărilor, rotații (rd.2÷rd.9)	0,9102	0,8764	-0,0338
10.3	cheltuielilor operaționale cu excepția amortizării activelor imobilizate, rotații (rd.7÷rd.9)	0,1997	0,0810	-0,1187
10.4	sumei rulajelor debitoare ale conturilor de datorii curente, rotații (rd.8÷rd.9)	0,8841	0,8984	+0,0143
11	Durata de rotație a datoriilor curente, calculată în baza:			
11.1	veniturilor din vânzări, zile (360 zile ÷ rd.10.1)	321	313	-8
11.2	costului vânzărilor, zile (360 zile ÷ rd.10.2)	396	411	+15
11.3	cheltuielilor operaționale cu excepția amortizării activelor imobilizate, zile (360 zile ÷ rd.10.3)	1803	4446	+2643
11.4	sumei rulajelor debitoare ale conturilor de datorii curente, zile (360 zile ÷ rd.10.4)	407	402	-5

Sursa: elaborat de autor în baza datelor din situațiile financiare și borderourile evidenței analitice a conturilor din clasa 5 „Datorii curente” și conturilor amortizării activelor imobilizate.

Notă: Valoarea medie a datoriilor curente (indicatorul 9 din tabelul 2) s-a calculat după media aritmetică simplă în baza datelor din Bilanț.

Folosind informațiile indicatorului 11 a tabelului 2, vom prezenta în figura 3 dinamica duratei de rotație a datoriilor curente în perioada analizată cu ajutorul diagramei de tip coloană.

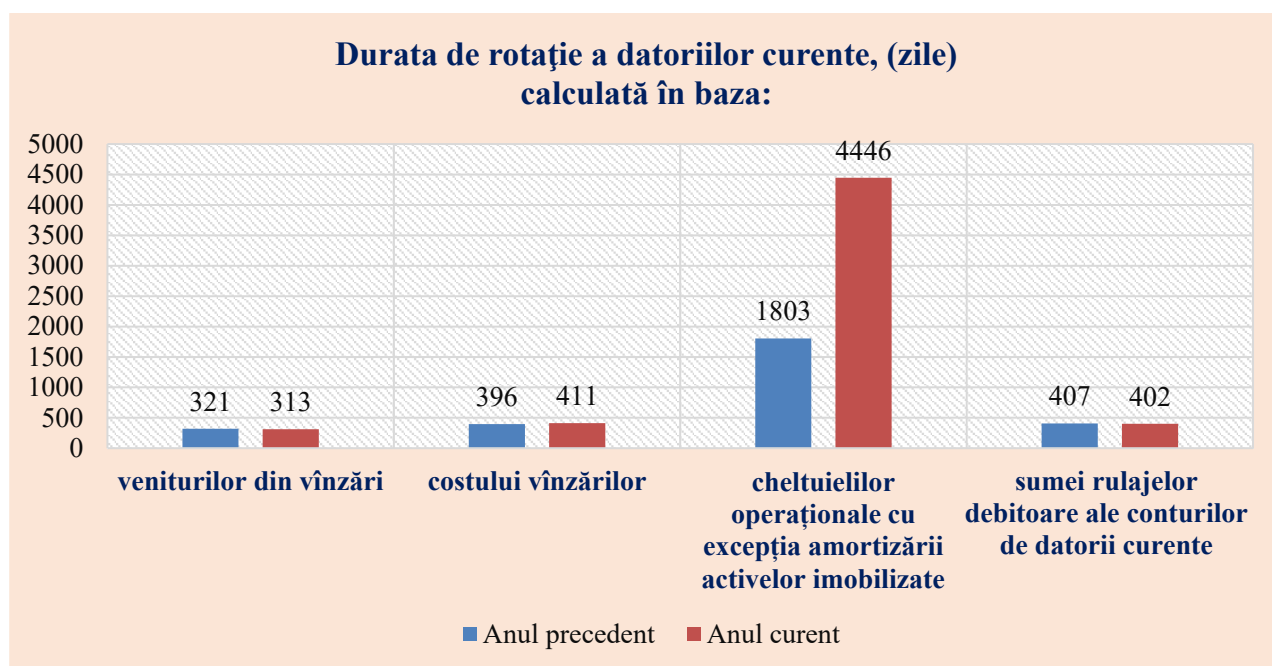

Figura 3. Evoluția în dinamică a duratei de rotație a datoriilor curente determinată în baza diversor modalități de calcul

Sursa: elaborat de autor

După cum urmează din calculele efectuate în tabelul 2 și informația prezentată în figura 3, coraportul dintre veniturile din vânzări și valoarea medie a datoriilor curente manifestă tendințe de creștere: dacă în anul precedent fiecărui leu de datorii curente îi reveneau 1.12 lei de venituri din vânzări, atunci în anul curent se observă o majorare nesemnificativă până la 1,15 lei sau cu 0,03 lei mai mult. Astfel, putem constata că la entitatea analizată a crescut eficiența transformării datoriilor curente în lichidități, adică sa micșorat perioadă de plată a datoriilor curente de către entitate cu 8 zile, și anume de la 321 zile în anul precedent până la 313 zile în anul curent.

Numărul de rotații ale datoriilor curente, calculat în baza costului vânzărilor este mai mic decât indicatorul dat, calculat în baza veniturilor din vânzări. Astfel, numărul de rotații s-a micșorat de la 0,91 rotații în anul precedent până la 0,88 rotații în anul curent, iar durata medie de rotație a datoriilor curente s-a mărit comparativ cu anul precedent cu 15 zile și a constituit 411 zile în anul curent. Dinamica acestor rate calculate în baza costului vânzărilor atestă încetinirea vitezei de rotație a datoriilor curente.

Calcule efectuate în tabelul 2 arată că, viteza de rotație datoriilor curente calculate în baza cheltuielilor operaționale cu excepția amortizării activelor imobilizate s-a încetinit. În anul precedent numărul de rotații ale datoriilor curente ale entității a alcătuit 0,20 rotații, iar în anul curent numai 0,08 rotații. Ca rezultat al acestui fapt, durata medie a unei rotații a datoriilor curente a crescut de la 1803 zile până la 4446 zile sau cu 2643 zile. Dintr-un punct de vedere, acest moment este benefic pentru entitate, deoarece duce la micșorarea necesității în fondul de rulment net, dar din alt punct de vedere atestă dificultăți foarte mari în regularizarea oportună a conturilor spre achitare. Trebuie să remarcăm că, în aceste situații entitatea analizată a fost nevoită să recurgă la credite bancare curente.

Calculele ratelor de rotație a datoriilor curente după a patra variantă de calcul, confirmă accelerarea vitezei de rotație a datoriilor curente calculate în sumei rulajelor debitoare ale conturilor de datorii curente. Cu toate acestea, indicatorii duratei de rotație, calculați în baza sumei rulajelor debitoare ale conturilor de datorii curente, au suferit schimbări mai puțin pronunțate comparativ cu indicatorii calculați potrivit variantelor de calcul analizate mai sus. Astfel, numărul de rotații ale datoriilor curente s-a majorat de la 0,88 rotații în anul precedent până la 0,90 rotații în anul curent, fapt care a dus la micșorarea perioadei de achitare a datoriilor curente cu 5 zile.

Este important să menționăm că, nivelul ratelor de rotație a datoriilor curente calculate după variantele de calcul cercetate deviază. Considerăm că, variantele de calcul a ratelor de rotație a datoriilor curente au putere informațională diferită și alegerea variantei de calcul trebuie să se efectueze în funcție de

interesele utilizatorilor rezultatelor analizei. După părerea autorului, modalitatea bazată pe suma rulajelor debitoare a conturilor datoriilor curente este mai preferabilă, pentru că viteza de rotație a datoriilor curente are loc în momentul modificării acestora, adică achitării acestora, din aceasta cauză considerăm că oferă informații exacte și complete pentru luarea unor decizii economice adecvate de către toți utilizatorii situațiilor financiare.

Analiza cauzală a rotației datoriilor curente

O altă problemă, care necesită examinare profundă, tine de analiza rotație datoriilor curente din punct de vedere cauzal. În acest context, în scopul asigurării utilizatorilor cu informații complexe, propunem un sistem de analiză cauzală a duratei de rotație a datoriilor curente format din doi factori, și anume, valorii medii a datoriilor curente și sumei rulajelor debitoare ale conturilor de datorii curente.

Primul factor, valoarea medie a datoriilor curente, oferă utilizatorilor posibilitatea de a înțelege, în ce măsură mărimea și evoluția datoriilor curente influențează viteza de rotație a datoriilor curente.

Al doilea factor, suma rulajelor debitoare ale conturilor de datorii curente, permite utilizatorilor să cunoască măsura în care eficiența achitării datoriilor curente poate să influențeze accelerarea sau încetinirea viteza de rotație a datoriilor curente.

În cele ce urmează, în tabelul 3, s-a ilustrat metodica analizei cauzale a factorilor generali și factorilor detaliați ai duratei de rotație a datoriilor curente totale, prin metoda substituției în lanț, bazată pe recalcularea indicatorilor.

Tabelul 3. Calculul influenței factorilor generali și detaliați asupra modificării duratei de rotație a datoriilor curente

Indicatori	Valoarea medie a datoriilor curente, mii lei		Suma rulajelor debitoare ale conturilor de datorii curente, mii lei		Durata de rotație a datoriilor curente, zile			Abaterea absolută, zile	Inclusiv din cauza modificării:	
	Anul precedent	Anul curent	Anul precedent	Anul curent	Anul precedent	Recalculat	Anul curent		Valorii medii a datoriilor curente	Sumei rulajelor debitoare ale conturilor de datorii curente
1	2	3	4	5	$6 = \frac{2}{4} \times 360$	$7 = \frac{3}{4} \times 360$	$6 = \frac{3}{5} \times 360$	9=8-6	10=7-6	11=8-7
Valoarea medie a datoriilor curente totale, inclusiv:	321436	307978	284178	276683	407	390	402	-5	-17	12
Datorii față de părțile afiliate curente	125504	112013	284178	276683	159	142	146	-13	-17	4
Datorii comerciale curente	165756	166509	284178	276683	210	211	217	7	1	6
Avansuri primite curente	15558	12688	284178	276683	20	16	17	-3	-4	1
Datorii față de personal	4451	4819	284178	276683	6	6	6	0	0	0
Datorii privind asigurările sociale și medicale	1889	2308	284178	276683	2	3	3	1	1	0

Datorii față de buget	6381	7669	284178	276683	8	10	10	2	2	0
Alte datorii curente	1897	1972	284178	276683	2	2	3	1	0	1

Sursa: elaborat de autor în baza datelor din tabelul 2.

Nota. Balanța de verificare: coloana 9 = coloana 10 + coloana 11

Din calculele efectuate în tabelul 3, se constată că în perioada analizată a avut loc accelerarea vitezei de rotație a datoriilor curente totale de la 407 zile în anul precedent până la 402 zile în anul curent. Reducerea perioadei de achitare a datoriilor totale a fost determinată de influența pozitivă a diminuării valorii medii a datoriilor curente cu 13458 mii lei, în anul curent față de anul precedent, ceea ce a condiționat accelerarea vitezei de rotație ale acestora cu 17 zile. Scăderea sumei rulajelor debitoare ale conturilor de datorii curente cu 7495 mii lei, în anul curent față de anul precedent, a influențat negativ viteza de rotație, contribuind la încetinirea vitezei de rotație a datoriilor curente cu 12 zile. În urma analizei factorilor detaiați, s-au evidențiat principalele cauze de accelerare a duratei de rotație a datoriilor curente. Astfel, sa constat că accelerarea vitezei de rotației a datoriilor față de părțile afiliate curente cu 13 zile și avansurilor primite curente cu 3 zile, a condus la acccelerarea vitezei de rotație a datoriilor totale cu 16 zile.

Negativ se apreciază reducerea vitezei de rotație a datoriilor comerciale curente cu 7 zile, datoriilor privind asigurările sociale și medicale cu 1 zile, datoriilor față de buget cu 2 zile și altor datorii curente cu 1 zile. Sub influența acestor factori s-a încetinit viteza de rotație a datoriilor curente cu 11 zile. Aceasta s-a datorat încălcării disciplinei de plată și neonorării obligațiunilor contractuale, ceea ce poate provoca înrăutățirea stabilității financiare a entității.

Concluzii. Generalizând cele expuse, se cuvine menționat faptul că încetinirea vitezei de rotație a datoriilor curente nu satisface așteptările și interesele diferiților utilizatori de informații, și anume: creditorii – nu vor acorda creditelor bancare și împrumuturilor pe termen lung și scurt, deoarece entitatea nu va fi capabilă să le ramburseze la termenele scadente și să achite dobânzile aferente creditelor și împrumuturilor; furnizorii – nu vor accepta termene de plată amânată, pentru că nu există posibilități de achitare și perspective de creștere și continuitate a activității entității etc.

În concluzie, este de menționat faptul că rezultatele analizei rotației datoriilor curente, prin implementarea recomandărilor prezentate, sunt foarte importante atât pentru aprecierea strategiei de organizare și dezvoltare a activității economico-financiare a entității, cât și pentru fundamentarea unor decizii economice optime.

Referințe

1. I.Anghel, V.Robu, I. Lala-Popa, (coord.). Tratat de analiză economico-financiară. București: Editura Academiei Române, 2022. ISBN 978-973-27-3442-1. 707 p.
2. Monica Petcu, Maria Iulia Sobolevski-David, Ion Anghel, Eduard Dinu (coord.). Analiza economico-financiară. București: Editura Economică, 2023, ISBN 978-606-093-037-2. 604 p.
3. Monica Petcu. Analiza economico-financiară a întreprinderii: probleme, abordări, metode, aplicații, ediția a II-a. București: Editura Economică, 2009. ISBN 978-973-709-415-5. 498 p.
4. Planul general de conturi contabile din Republica Moldova. Aprobă prin ordinul ministrului finanțelor № 119 din 06-08-2013. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Nr. 177-181 art. 1534 din 22.10.2013. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130818&lang=ro#
5. Spătaru Liviu. Analiza economico-financiară. Instrument al managementului întreprinderilor. Ed. a II-a. București: Editura Economică, 2010. ISBN 978-973-709-515-2. 600 p.
6. Țirulnicova N. (coord.) ș.a. Analiza rapoartelor financiare. Ed. a II-a, revăzută. Chișinău: Asociația Obștească „ACAP RM”, 2011. ISBN 978-9975-78-995-0. 400 p.
7. Vasile Robu, Ion Anghel, Elena-Claudia Șerban. Analiza economico-financiară a firmei. București: Editura Economică, 2014. ISBN 978-973-709-683-8. 512 p.